

Presentation av gravvårdskontroll från SRKL:s grupp 2015

Arbetsordningsmodell för gravvårdskontroll SRKL

1. Upstart

- Information till den egna personalen

Så att personalen kan informera och svara på allmänhetens frågor.

- Information till allmänheten

Media: tidningar, radio etc.?

Skyltar?

Enkel information som kontrollanterna kan dela ut?

2. Skapa underlag för besiktning av gravvårdar

3. Praktisk kontroll i fält

-Egen personal eller extraanställda?

(tidsåtgång/antal stenar?)

Säkra stenar

(nedläggning/stolpa)

4. Ta hand om färdiga underlag

- Lägg in i gravprogram?

- Pärmsystem?

5. Börjar och skickar ut brev

- Letar/uppdaterar GRI/kontakter

- Ingen GRI: Söker enligt kapitel 9 i "Handbok för begravningsverksamhet"

6. Administration av inkommande svar

Registrering i:

- Gravprogram

- Pärmsystem

- Både och

Obs. Vid fler GRI och olika svar: Ring och prata med dem för överenskommelse om åtgärd

7. Svar kommer inte in

- Skicka påminnelse (hur många?)

8. Åtgärd när man inte får något svar efter påminnelse?

9. Åtgärda stenar

Metod?

CGK monteringsanvisningar

Egen personal/stenhuggare?

Extern gravvårdsfirma?

GRI önskar göra det själv?

10. Hur tar vi hand om våra egna stenar?

Förslag på flödesschema åtgärdsplan
Helsingborg:

1. Undersök hur många stöttade/nedlagda stenar vi äger.
2. Gör en bedömning, med säker marginal, vilka stenar som inte är kulturhistoriskt värdefulla.
3. Bedöm och lägg ner stenar (när man är tveksam om kulturvärde?).
4. Fotografera stenar som ska kasseras och lägg in i gravprogram.
5. Kassera utdömda stenar och slopa gravplats (spara på lager under 6 månader).
6. Bedöm kulturhistoriskt värdefulla

11. Färdiga stenar

Åtgärdade av extern gravvårdsfirma:

- Hur får man återrapportering?
- Finns behov av extra efterkontroll?

Åtgärdade av GRI:

- Hur får man återrapportering?
- Finns behov av extra efterkontroll?

12. Återkontroll

Kontrollfrekvens

Kontroll ska ske vart 5:e år, såvida gravvården inte uppenbarligen uppvisar säkerhetsrisk i mellantiden.

Exempel: Malmö har återkontroll efter 2 år på stolpade stenar p.g.a osäkerhet om hur länge man kan lita på stolpar.

Från svenska kyrkans arbetsorganisation "Observera nr 2 år 2013":

När gravrätten är återlämnad

Om kyrkogårdsförvaltningen låtit gravstenar stå kvar på återlämnade gravrätter måste en kulturhistorisk bedömning göras innan osäkra gravstenar kasseras. Hur en kulturhistorisk bedömning går till framgår i *Handbok för begravningsverksamhet 2009* kap 12. Ofta går det att söka kyrkoantikvarisk ersättning för att delfinansiera en sådan inventering av kyrkogården och gravstenarna. Sådana återlämnade gravstenar kan förvaras på annan plats i väntan på den kulturhistoriska bedömningen. De stenar som vid den kulturhistoriska inventeringen bedömts som kulturhistoriskt mycket värdefulla ska återmonteras på ett säkert sätt utan att det kulturhistoriska värdet minskar. Till såväl den kulturhistoriska bedömningen som till återmontering av värdefulla stenar får begravningsavgiften användas. Gravanordningar utan stort kulturhistoriskt värde kan kasseras eller återanvändas. Vill huvudmannen återmontera någon av dessa måste församlingsavgiften bekosta det.

1. Uppstart

Information till egen personal så att de kan informera och svara på allmänhetens frågor

Ex. på ett infoblad som gjorts i A5 på extra tjockt papper som kontrollanter ute på kyrkogården kan dela ut.

Svenska kyrkan
Helsingborgs Kyrkogårdsförvaltning

Kontroll av gravstenar pågår:

Som arbetsgivare och som huvudman för begravningsverksamheten i Helsingborg ansvarar kyrkogårdsförvaltningen för säkerheten på kyrkogårdarna.

För att undvika olyckor då besökare eller personal kan komma till skada så genomför vi nu en kontroll av gravstenarnas säkerhet. De stenar som befunnits osäkra kommer att stöttas, läggas ner eller spärras av.

Uppsatta stöttor eller avspärningar får ej avlägsnas.

Det kan vara förenat med allvarlig fara att gå innanför avspärningar, sitta på, klättra på, luta sig mot eller att försöka rubba gravstenar överhuvudtaget.

Om en sten blivit stöttad, nedlagd eller avspärrad kommer gravrättsinnehavaren att bli underrättad om detta via brev. I brevet kommer det att finnas information om hur och vilka åtgärder som ska vidtas.

Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning

Telefon: 042-37 28 70

E-post: helsingborg.kyrkogardsforvaltningen@svenskakyrkan.se

I Helsingborg har man gjort en svarsmall med vanligt förekommande frågor, vilken var till hjälp för den administrativa personalen när kunderna började ringa. Nedan återfinns delar av nämnda mall.

1. Varför har vi fått en skylt på vår grav?

Med anledning av en dödsolycka som inträffade i Bollebygd för ett par år sedan så blev det aktuellt att se över vem som ansvarar för säkerheten på våra begravningsplatser. Enl. ordningslagen har varje samfällighet ansvaret för de installationer som finns på deras mark. Det betyder att vi nu kontrollerar säkerheten på alla gravvårdar enl. de riktlinjer Centrala Gravvårdskommittén gått ut med. Om du har fått en skylt på din gravplats innebär det att gravrättsinnehavaren fått eller snart kommer att få ett brev som informerar om att gravvården inte bedömts vara säker. Om vi inte har aktuella uppgifter om vem som är gravrättsinnehavare så kan det ta längre tid för oss att nå ut med informationen.

2. Varför har vi fått ett brev?

Se ovan.

3. Min sten är ju inte lös, den sitter jättebra?

Det finns flera orsaker till att vi bedömer en sten som farlig och i behov av åtgärd. En orsak kan vara att den lutar så mycket att den utgör en fara. En annan orsak kan vara att dubbningsen är bristfällig (livstenen ska vara förankrad i sockeln med 2 dubbar) eller att dubbningsen inte går att kontrollera eftersom livstenen är limmad på sockeln. Utöver det bedöms stenen som lös om den inte tål 35 kilos belastning åt endera hållet (framåt/bakåt). En sten bedöms som farlig och i behov av åtgärd om den har ett eller flera av ovanstående fel.

4. Varför kostar det så mycket?

Enl. reglementet ska stenen förankras på ett sådant sätt att den tål 35 kilos belastning åt båda hållen (framåt/bakåt) med en garantitid på 25 år framåt.

5. Varför är det bara min sten som fått skylt, de andra är ju lika vinda och sneda?

Alla stena kontrolleras och får en individuell bedömning. Antalet grader som en sten får luta framåt/bakåt är beroende på just den stenens höjd och tjocklek. Om en sten istället lutar i sidled så kan det enl. reglerna vara godkänt om den i övrigt klarar kontrollen.

6. Kan jag göra jobbet själv?

Ja det kan du, förutsatt att du följer Centrala Gravvårdskommitténs rekommendationer för säker förankring av gravvårdar. Om du väljer att göra arbetet själv så kommer du att få lämna en skriftlig försäkran om att ditt arbete görs enl. riktlinjerna.

7. Varför har jag fått en ful stolpe framför min sten, kunde ni inte ha gjort det på något annat vis?

Vi har valt att förankra stenen där den står istället för att lägga ner den, dels för att underlätta när den ska förankras permanent (mindre kostnad för dig som gravrättsinnehavare), dels för att den inte ska vara i vägen vid skötsel av gravplatsen eller omgivningen.

8. Jag läste... Etc, etc.

Information till allmänheten

- Tidningar, radio etc.

- Sätt ut skyltar på kyrkogårdarna

Svenska kyrkan
HELSINGBORG

Kontroll av gravstenar pågår:

Som arbetsgivare och som huvudman för begravningsverksamheten i Helsingborg ansvarar kyrkogårdsförvaltningen för säkerheten på kyrkogårdarna.

För att undvika olyckor då besökare eller personal kan komma till skada så genomför vi nu en kontroll av gravstenarnas säkerhet. De stenar som befunnits osäkra kommer att stöttas, läggas ner eller spärras av.

Uppsatta stöttor eller avspärningar får ej avlägsnas.

Det kan vara förenat med allvarlig fara att gå innanför avspärningar, sitta på, klättra på, luta sig mot eller att försöka rubba gravstenar överhuvudtaget.

Om en sten blivit stöttad, nedlagd eller avspärrad kommer gravrättsinnehavaren att bli underrättad om detta via brev.

2. Skapa underlag för besiktning av gravvårdar

Detta ligger till grund för hur man sen ska ta hand om det färdiga underlaget

- Excel?
- Blankett?
- Pärmsystem?
- Både datasystem och pappersdokumentation?

Administrativ personal

Hur mycket tid går åt till administrativa arbetsuppgifter?

- Skapa underlag
- Ta hand om underlag
- Ta emot telefonsamtal
- Skicka brev
- Administrera inkomna svar
-

Exempel:

- Hörn har ingen extra personal, men säger att de absolut skulle behöva ha det.
- Malmö har 75% och ca 25% extra på befintlig personal
- Helsingborg har 50% och ca 10% extra på befintlig personal

Detta är ett nytt och extra arbetsmoment som kommer att pågå för alltid, men har en topp när man sätter igång och startar upp.

"Chefen inför ytterligare en ny arbetsuppgift till sin personal"

Exempel Helsingborg

Råå 3

Gravplatsnummer	Kännetecken	Gravtyp	Stenens status										Övrig kommentar	Admin		
			brev t gri	OK	Höjd xx cm	Lutning xx °	lutningsfel	Limmad	Dubbfel	Lös	Nerlagd	Stöttad				
Råå03 0001-5	G. Svärnor Magnusson	Gravplats, Upplåten	x		170	0,40		x							stenkors, klarar tryck/drag + 2 liggare	
Råå03 0088-90	Pers Hustru Pålsson	Gravplats, Upplåten	x		93	2,20		x							klarar tryck/drag, kapital löst 1 dubb, nerlagt	
Råå03 0170-171	A. Hedlund	Gravplats, Upplåten			203	1,60			x	x	x				inga dubb, socklar limmade, järnstaket	saknar gri
Råå03 0279-280	Mathilda Johansson	Gravplats, Upplåten													liggare	
Råå03 0383-384 - 1	Paul Nilsson	Återlämnad gravplats														
Råå03 0463 - 1		Återlämnad gravplats														
Råå03 0539-540	Sven P. Jönsson	Gravplats, Upplåten	x		64	2,35										
Råå03 0539-540	Josef Markebo	sten 2	x		75	0,00										
Råå03 0539-540	Alfred Cederholm	sten 3	x		75	1,15										
Råå03 0626-627 - 1	Svens Hustru Göransson	Återlämnad gravplats	x		99	0,20		x							kapital odubb, klarar tryck/drag	
Råå03 0674-675	A. W. Jepsen	Gravplats, Ej upplåten			109	0,00		x	x	x					inga dubb	saknar gri
Råå03 0693-694	Edmund Nilsson	Gravplats, Upplåten	x		64	3,80		x							klarar tryck/drag + 2 liggare	
Råå03 0695 - 1	Maria Tengvall	Återlämnad gravplats													träd	
Råå03 0696 - 1	Axel Nilsson	Återlämnad gravplats													träd	
Råå03 0697-698	Bodil Cecilia Falkland	Gravplats, Upplåten	x		81	0,85		x							klarar tryck/drag	
Råå03 0699-700	Anders Sigmund Gudmundsson	Gravplats, Upplåten	x		82	2,70		x							klarar tryck/drag	
Råå03 0701-702	Gotthard Valfrid Svensson-Stoltz	Gravplats, Upplåten	x		77	0,00										
Råå03 0701-702 - 1	Ingrid Olofsson	Återlämnad gravplats													samma som ovan	
Råå03 0703-704	Johan S. Sörensson	Gravplats, Upplåten	x		122	0,95			x	x	x				1 dubb, kapital limmat + liggare	
Råå03 0705	Sven Edgar Larsson	Gravplats, Upplåten	x		77	3,55										
Råå03 0705 - 1	J. P. G. Wallin	Återlämnad gravplats													samma som ovan	
Råå03 0706		Gravplats, Ej upplåten													samma som nedan	
Råå03 0706 - 1	Gösta Hj. Nord	Återlämnad gravplats	x		64										lutad platta	
Råå03 0707-708 - 1	Josefina Molin	Återlämnad gravplats													ingen sten	
Råå03 0709 - 1	Thomas Hultberg	Återlämnad gravplats													ingen sten	
Råå03 0710-711 - 1	Karl August Malm	Återlämnad gravplats													liggare	
Råå03 0712-714	Nelly Bernhardina Lundgren	Gravplats, Upplåten	x		78	0,55										
Råå03 0715-717	Karin Eriksson	Gravplats, Upplåten	x		125	0,00										
Råå03 0718-720	Ingrid Möller	Gravplats, Upplåten			90	1,10			x	x	x				1 dubb, kapital odubb	saknar gri
Råå03 0721-723 - 1	Ingrid Cecilia Pettersson	Återlämnad gravplats			79	1,40			x	x	x				1 dubb	
Råå03 0724-725 - 1	Anders Bülow	Återlämnad gravplats	x		126	2,10		x							kapital limmat, klarar tryck/drag	

Underlag för besiktning av gravstenar

Kyrkogård	Kvarter	Avd/rad	Nr	Kännetecken

Skriv in åtgärd och bifoga foto till kundtjänst

ANGE UTFÖRLIGT VAD SOM SKA GÖRAS	
Röd ☐	Sten/stenar lagda
Gul ☐	Sten/stenar avspärrade, säkrade
Grön ☐	Sten/stenar godkända
☐	Sten lutar ej farlig, vad behöver göras om kund vill få åtgärdat stenen
☐	Dubbning mellan sten och sockel ☐ Dubbning mellan sten och gjutning
☐	Dubbning mellan sockel och gjutning ☐ Ny gjutning ☐ Justering sockel
☐ Maskin:	☐ Tjärpapp ☐ Dubbning kapital
☐ Målning av tecken	stfärg ☐ Montering av tecken
Ange storlek (höjd) på sten/stenar som skall åtgärdas	
☐ <0,80 m antal:	☐ 0,80-1,50 m antal: ☐ >1,50 m antal:
☐	Annan åtgärd, beskriv med tydlighet vad:
☐	Bevarandevärd gravsten beskriv med tydlighet varför:
☐	Foto antal bilder:
Besiktning/skyltning/säkring utförd av:	Datum:
☐ Debiteras beställare	☐ Debiteras kyrkogårdsförvaltningen (röd bricka)
☐ Registrerat i Aveny Grav datum:	Signatur:
☐ Arbetsorder utskickad datum:	Signatur:

Kundtjänst noteringar kund

Namn:

Gatuadress:

Postadress: Tfn:.....

PROTOKOLL GRAVSTENSKONTROLL

Kyrkogård	Kvarter	Gravplatsnr
Namn:		Årtal:
Antal stenar:	Hel sten:	Flera delar:
Liggande:	Höjd 0,3-1,5 m:	Över 1,5 m:
Okulär besiktning:	Sten uppenbart ostadig:	Lutar >10 grader:
Ev kapital/pelare:	Säkrade:	Ej säkrade:
Stenens olika delar:	Läggs ner:	Stöttas: Annat:
Gravplats spärras av:		
Sockel/Grundläggning:	Sockel finns:	Finns ej:
Fastgjuten:		
Dubbkontroll:	Kontrollerad:	Kan ej bedömmas:
Dubb saknas:	1 dubb:	2 dubb:
Belastningsprov:	Godkänd	Ej godkänd _____ N
Åtgärd:	Läggs ner	Stöttas Spärras av

DATUM:

SIGNATUR:

ÖVRIG INFORMATION:

3. Praktisk kontroll i fält

Egen personal eller extraanställa?

Tidsåtgång/antal stenar?

Tidsåtgång:

För Malmö och Helsingborg går det i genomsnitt åt 10 minuter per kontrollerad sten, vilket inkluderar protokollföring och att antingen stolpa eller lägga ner stenen.

Personalbehov:

Höör har ordinarie personal.

Malmö har 4 heltidsanställda stenarbetare.

Helsingborg har extraanställt 2 personer ca 10 månader/år.

Säkra stenar

Nedläggning, stolpa?

Fördelar med stolpning:

- Det innebär enklare hantering att inte behöva lyfta av tunga stenar.
- Man behöver inte ta hänsyn till om det finns plats för nedläggning inom gravplatsen.
- Det är en tydlig markering om åtgärd till den som är ansvarig för stenen.
- Undviker kritik från de besökare som tycker att det ser ut som vandalisering när stenar läggs ner (helst om det rör sig om många stenar eller de är placerade på utsatta lägen).

Nackdelar stolpning:

- Håller en begränsad tid.

Att tänka på vid stolpning:

- ✓ Det är lättare att komma åt att stolpa framför gravstenen eftersom det ofta är trångt bakom densamma p.g.a. häck, mur, andra gravstenar etc.
- ✓ Anskaffa stolpe efter stenens dimension.
- ✓ Använd impregnerat trä av träskyddsklass NTR/A.

I Malmö och Helsingborg används säkerhetsbälte som säkring av sten mot stolpe, medan man i Höör använder plastband.

Nedläggning:

Det är tillståndspliktigt enligt kulturmiljölagen när

Många gravstenar läggs ner på en kyrkogård.

Enligt 13§,4 kap. KML får begravningsplatser inte ändras väsentligt utan tillstånd.

Väljer man denna metod så måste man ansöka hos länsstyrelsen om tillstånd

Fördelar nedläggning:

- Ingen begränsning av tid för åtgärd.

Nackdelar nedläggning:

- Tung hantering.
- Kan vara svårt att placera dem på gravplats.

5. Skicka brev till gravrättsinnehavare

- Börja med att leta/uppdatera GRI/kontakter. Om ingen GRI kan hittas: sök enligt kapitel 9 i "Handbok för begravningsverksamheten".

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har tagit fram nedanstående blankett, "FOR8049 meddelande om att åtgärda gravanordning", som exempel på brev.

Meddelande 1(2)	MOTTAGNINGSKVITTO 2(2)								
<p>Kyrkogårdsförvaltningen</p> <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td style="width: 80%;"></td><td style="width: 20%;">Datum</td></tr><tr><td colspan="2" style="text-align: center;">Till</td></tr><tr><td>Kyrkogård</td><td>Namn, adress</td></tr></table>		Datum	Till		Kyrkogård	Namn, adress	<p>Till: Kyrkogårdsförvaltningen</p>		
	Datum								
Till									
Kyrkogård	Namn, adress								
<p>Angående gravanordning</p> <p>Vid besiktning av gravplatser på _____ har det konstaterats att gravstenen på er gravplats saknar dubning/har bristfällig dubning/lutar kraftigt/saknar förankring i marken. Gravstenen kan därmed välta och skada personal, allmänhet och egendom. Dessutom finns det risk att gravstenen går sönder när den faller.</p> <p>Det är gravrättsinnehavarens ansvar att hålla gravplatsen i ordnad och värdigt skick, vilket omfattar att gravanordningen, dvs. gravstenen, inte utgör något hot mot arbetsmiljön och säkerheten på gravplatsen enligt 7 kap. 30 § begravningslagen.</p> <p>Ni ombeds därför att ordna så att gravstenen får en säker montering senast 20 - - .</p> <p>Kyrkogårdsförvaltningen har för närvarande ingen möjlighet att hjälpa er med åtgärdandet av gravstenen utan vi föreslår att ni vänder er till något av de stenhuggeriföretag som brukar utföra arbeten på _____:</p> <p>(Stenhuggeri) _____, tel. _____ (Stenhuggeri) _____, tel. _____ (Stenhuggeri) _____, tel. _____</p> <p>För att säkerställa att alla berörda gravrättsinnehavare får del av denna information ombeds ni underteckna det bifogade mottagningsbeviset och returnera det i frankerat och bifogat kuvert.</p> <p>Med vänlig hälsning</p> <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td style="width: 50%;">Namn</td><td style="width: 50%;">Namn</td></tr><tr><td>Telefon</td><td>Telefon</td></tr></table>	Namn	Namn	Telefon	Telefon	<p>Gravplats, Namn</p> <p>Undertecknad gravrättsinnehavare har tagit emot meddelande daterat 20 - - - angående gravanordning.</p> <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td>Ort och datum</td></tr><tr><td>Underskrift</td></tr><tr><td>Namn/förtydligande</td></tr></table> <p>Meddelande till Kyrkogårdsförvaltningen</p> <table border="1" style="width: 100%;"><tr><td style="height: 40px;"></td></tr></table>	Ort och datum	Underskrift	Namn/förtydligande	
Namn	Namn								
Telefon	Telefon								
Ort och datum									
Underskrift									
Namn/förtydligande									

Med denna blankett som utgångspunkt har vi under arbetets gång omformulerat våra brev efterhand som vi märkt hur kunderna tolkat innehållet och vilken egen information som är nödvändig. Målsättningen är att ha ett så lättförståeligt brev som möjligt men ändå innehållande all viktig information. Det kan stoppa många telefonsamtal från våra kunder och därmed spara onödig administrativ tid för oss.

Tänk på förtryckta svarsbrev och eventuellt förbetalt porto.

På följande sidor visas exempel på våra olika brev.

Höörs församling

Datum: 2014-11-10

Sven Sandahl
Verkstadsgatan 30
280 10 Sösdala**Säkerhetsgenomgång av Gravstenar**

Kyrkogård: Tjörmarps Kyrkogård

Gravplats: TJ 3 059

Gravsatta: ERIK Algot Sandahl, ANNA-LISA Konstantina Robertina Sandahl

Vid säkerhetsinventering av gravanordningar under har vi konstaterat att gravstenen på denna gravplats: _ ej klarar kravet på en testlast på 35 kg, _ har bara en dubb, _ är uppenbart ostadig. På grund av risken för att stenen kan falla och orsaka skada har stenen lagts ned i avvaktan på

att ni som gravrättsinnehavare åtgärdar bristen.

Det är gravrättsinnehavarens ansvar att hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick, vilket omfattar

att gravstenen inte utgör något hot mot arbetsmiljön och säkerheten på gravplatsen. Genom att lägga

stenen ned har vi undanröjt risken för fallskada.

Vid testningen har vi följt de riktlinjer som Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tagit fram i samarbete med Centrala Gravvårdskommittén. Bl a ska en sten klara en testlast på 35 kg, ha mins 2 dubbar anpassade till stenens och fundamentets storlek, sten på 90 cm höjd får luta högst 9 grader.

Ni rekommenderas att kontakta en gravstensentreprenör för ny dubbing och/eller nytt fundament till

stenen. De firmor som brukar utföra gravstensarbeten på Höörs församlings kyrkogården är:

Eslövs stenhuggeri, tel 0413 -103 25.

GRF Gravvårdar, Glimåkra tel 0454- 77 24 40

Göinge stenförädling, Glimåkra tel 0479-911 00.

Det finns fler firmor i telefonkatalogen och på eniro.se, men var noga med kvaliteten på arbetet så att

både dubb och fundament klarar belastningskraven så att arbetet inte behöver göras om.

Hör dag som ovan

För Höörs församling

.....
Fredrik Göransson
kyrkogårdschef

Telefon 0739-94 63 41

e-post: fredrik.goransson@svenskakyrkan.se

Postadress	Telefon	Telefax	Org.nr	Bankgiro	PlusGiro	Epost
Box 104	0413-249 13	0413-241 60	252002-9386	271-3386		elisabet.molstad@svenskakyrkan.se
243 22 Höör						

Svenska kyrkanMALMÖ
KYRKOGRÄDSFÖRVALTNINGENInformation
2014-10-06**Angående gravsten på gravplats:**

Vid den besiktning av gravstenar som vi är ålagda att utföra konstaterades att gravstenen på rubricerad gravplats är dåligt förankrad och behöver åtgärdas. Vi har säkrat gravstenen på gravplatsen. Besiktningen görs utifrån ett säkerhetsperspektiv för att undvika att såväl personskador som skador på gravstenen uppstår.

För montering av gravstenen rekommenderar vi Er att kontakta en stenhuggerifirma eller **Kyrkogårdsförvaltningens Kundtjänst på telefon 040-27 92 00.**

Telefon- och besökstid vardagar mellan 09.00 – 15.00, Sallerupsvägen 151 (med bil: infart från Scheelegatan 38), Östra kyrkogården i Malmö.

Om Ni anlitar en stenhuggerifirma för montering av gravsten, ber vi Er att kontakta oss när arbetet är utfört så att vi kan göra en efterkontroll.

För att Er gravsten ska stå säkert och inte vara farlig måste gravstenen

Säker montering av gravsten måste utföras enligt Centrala Gravvårdskommitténs säkerhetsföreskrifter.

Med vänlig hälsning

Kundtjänst

Kyrkogårdsförvaltningen i Malmö

Svenska kyrkan i Malmö
Kyrkogårdsförvaltningen
Box 16017
200 25 MALMÖ

Telefon vx: 040 - 27 90 00
Telefax: 040 - 27 94 85

Direkttelefon: 040 - 27 92 00
Mobiltelefon:
e-mail direkt:
e-mail: kyrkogardsforvaltning.malmo@svenskakyrkan.se

Exempel Helsingborg

 <p>HELSINGBORG KYRKOGRÄDSFÖRVALTNING</p>	Helsingborg 20150112	
Förnamn Efternamn		
Vägvägen 100 123 45 VIKEN		
Säkerhetskontroll av gravstenar		
Avser gravplats: Pålsjö Kyrkogård V 0000-000		
Gravrittsinnehavare: Förnamn Efternamn Gravritten gäller tom: 2021-01-01		
Vi har skickat dig detta brev eftersom du står som kontaktperson på gravplatsen och den saknar gravrittsinnehavare. Därför har vi även bifogat en blankett för anmälan av ny gravrittsinnehavare. Enligt lag måste en gravplats ha en levande person som gravrittsinnehavare.		
De senaste åren har det förekommit olyckor på grund av fallande gravstenar där både personal och allmänhet har drabbats. Därför utför nu Helsingborgs Kyrkogårdsförvaltning kontroller för att undersöka om gravstenarna är säkert monterade.		
Varje kyrkogårdsförvaltning är ansvarig för att begravningsplatsen är en säker miljö för såväl arbetstagare som allmänheten.		
Om gravstenen eller annan anordning på gravplatsen utgör en fara så har kyrkogårdsförvaltningen rätt att omgående lägga ner den, spärra av området eller säkra stenen tillfälligt med stolpar och säkerhetsband (Begravningslagen 7 kap 30§).		
Vi har vid kontroll upptäckt att gravplatsens gravsten/gravanordning inte är monterad i enlighet med CGK:s (Centrala gravvårdskommitténs) riktlinjer. Ni uppmanas därför att vidta någon av åtgärderna/förslagen enligt nästa sida.		
Det är gravrittsinnehavarens ansvar att hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick, vilket omfattar gravstenar och andra gravanordningar.		
Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning kan hjälpa till med åtgärdandet enligt alternativ på nästa sida. Om ni anlitar en annan entreprenör för att åtgärda gravstenen, ber vi er att kontakta kyrkogårdsförvaltningen när arbetet är utfört.		
Med vänlig hälsning Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning		
Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning Romares väg 40 254 51 Helsingborg	Telefon/Fax 042-37 28 70 042-37 28 71	E-post helsingborg.kyrkogardsforvaltningen@svenskakyrkan.se vx 10.00-12.00. 13.00-14.30

Välj ett eller flera alternativ och returnera svarsblanketten till oss. Därefter kontaktar vi er för eventuell kostnadsförslag eller annan åtgärd enligt ert val av alternativ.		
Vänligen återsänd svarsblanketten senast 2015-02-12		
<u>Vi/jag väljer följande alternativ</u>		
☐ Vi jag önskar att Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning hjälper till med att förmedla kontakt med ett stenhuggeri för ommontering av gravstenen. Ni kommer då bli kontaktade av gravvårdsföretaget och få en kostnadsuppgift.		
☐ Vi jag kontaktar själva ett gravvårdsföretag för åtgärd. Vänligen kontakta kyrkogårdsförvaltningen när arbetet är utfört.		
☐ Vi jag önskar att kyrkogårdsförvaltningen utreder om det är möjligt att använda stenen som en liggande håll på gravplatsen och återkommer med kostnadsförslag.		
☐ Vi jag önskar kostnadsförslag för borttagande av stenen från gravplatsen.		
☐ Vi jag önskar kostnadsfritt återlämna gravplatsen och väljer därför att kryssa i ruta 1b på bifogad blankett angående anmälan av gravrittsinnehavare och återsända blanketten.		
Ort och datum		
Namnunderskrift		
Namnförtydligande		
Gravplats: Pålsjö Kyrkogård V 0000-000 Gravrittsinnehavare: Förnamn Efternamn Sterbhus		
Förnamn Efternamn		
Vägvägen 100 123 45 VIKEN		
Helsingborgs kyrkogårdsförvaltning Romares väg 40 254 51 Helsingborg	Telefon/Fax 042-37 28 70 042-37 28 71	E-post helsingborg.kyrkogardsforvaltningen@svenskakyrkan.se vx 10.00-12.00. 13.00-14.30

6. Administration av inkommande svar

Registrera inkommande svar:

- Gravprogram
- Pärmsystem
- Både gravprogram och pärmsystem

Om det finns flera GRI och olika svar inkommer tar vi kontakt och pratar med dem för att de ska komma överrens om åtgärd.

Om man använder sig av extern stenfirma så kan det bli extra administration.

7. Svar kommer inte in

- Skicka påminnelse (hur många?)
- Malmö och Helsingborg har satt en svarstid på en månad i första brevet.

8. Åtgärd när man inte får något svar efter påminnelse?

Kommer att hanteras vid en andra kontroll; I Malmö lägger man då ner stenen och skickar ett nytt brev. Helsingborg kommer att agera på samma sätt.

9. Åtgärda stenar

Val av metod?

- ✓ CGK monteringsanvisning: <http://www.skkf.se/start/cgk>
Där finns även en lista på firmor som skickat in provningsprotokoll på andra monteringar.
- ✓ Egen personal/stenhuggartjänst?
Enligt skatteverket och regler ska man driva arbetet som näringsverksamhet med momsredovisning.
- ✓ Extern gravvårdsfirma?
Egen fakturering eller lämnar över administration till gravvårdsfirma?
- ✓ Lämna över hela ansvaret till gravrättnnehavare?

10. Hur tar vi hand om våra egna stenar?

Förslag på flödesschema åtgärdsplan Helsingborg:

1. Kontrollera hur många stöttade/nedlagda stenar vi äger.
2. Gör en bedömning med säker marginal av vilka stenar som inte är kulturhistorisk värdefull.
3. Bedöm och lägg ner stenar (när man är tveksam om kulturvärde ?)
4. Fotografera stenar som ska kasseras och lägg in i gravprogram.
5. Kassera utdömda stenar och slopa gravplatser (spara stenarna på lager i 6 månader).
6. Bedöm de kulturhistoriskt värdefulla gravanordningarna.

När gravrätten är återlämnad

Om kyrkogårdsförvaltningen låtit gravstenar stå kvar på återlämnade gravrätter måste en kulturhistorisk bedömning göras innan osäkra gravstenar kasseras. Hur en kulturhistorisk bedömning går till framgår i *Handbok för begravningsverksamhet 2009* kapitel 12. Ofta går det att söka kyrkoantikvarisk ersättning för att delfinansiera en sådan inventering av kyrkogården och gravstenarna. Sådana återlämnade gravstenar kan förvaras på annan plats i väntan på den kulturhistoriskas bedömning. De stenar som vid den kulturhistoriska inventeringen bedömts som kulturhistoriskt mycket värdefulla ska återmonteras på ett säkert sätt utan att det kulturhistoriska värdet minskar. Till såväl den kulturhistoriska bedömningen som till återmontering av värdefulla stenar får begravningsavgiften användas.

11. Färdiga stenar

Åtgärdade av extern gravvårdsfirma

- Hur får man återrapportering? (Vi har lagt med det i svarsbrevet)
- Vi/jag kontaktar själva ett gravvårdsföretag för åtgärd. **Vänligen kontakta kyrkogårdsförvaltningen när arbetet är utfört.**
 - Behov av extra efterkontroll?

Åtgärd av gravrättnnehavaren

- Hur får man återrapportering?
- Behov av extra efterkontroll?

12. Återkontroll

Kontrollfrekvens

Kontroll ska ske vart **5:e år**, såvida gravvården inte uppenbarligen uppvisar säkerhetsrisk i mellantiden.

Exempel:

Malmö har återkontroll efter 2 år på stolpade stenar. Hur länge ska man kunna lita på en stolpe?
Helsingborg efter 3 år.

En fråga:

Nymonterade enligt CGK regler Vart 10 År?

13. Problem och frågeställningar som uppstått till följd av kontroller

Ex. Helsingborg:

Limmade stenar

Regler för hantering av limmade stenar:

Om den limmade stenen klarar lutningsmätning och tryck/dragprov går man vidare enligt följande ordning:

1. Gör en individuell bedömning av den limmade stenen där limningen ska bedömas vara gjord så att man betraktar livsten och synlig sockel som en enhet.
2. Individuell riskbedömning av form, storlek och placering.
3. Kontrollera om möjligt stenens dubbning med metalldetektor.
4. Lämna vidare för en andra bedömning vid kvarstående osäkerhet.

Höjden på stenar som ska kontrolleras högre än 30 cm totalt ovan jord?

Här har vi fått ta emot mängder av samtal från allmänheten som inte kan förstå hur deras stenar som ligger mellan 30-45 cm kan vara farliga. (Speciella kvarter med urngravar på krematoriekirkogården.)

Rekommendation är att göra en riskbedömning utifrån olycksituationer:

Fall 1: Person med något nedsatt rörlighet som vid blomplantering tar stöd mot gravvården.

Fall 2: Person sätter sig på gravvården för att vila.

Fall 3: Person som stående tar stöd mot gravvården.

Fall 4: Person som sätter upp foten för att knyta skon. 6(17) CGK - Montering och provning av gravvårdar Andra upplagan, 2005-02-10

Hur gör man i framtiden gällande personalbehov och kostnader?

- Återkontroll?
- Administration?
- Kostnader för egna stenar/kulturhistorisk bedömning?

Kontaktpersoner i SRKL;s stensäkringsgrupp:

Mats Svensson, kyrkogårdsmästare Malmö

Tel. 040-27 94 67 E-post: mats.svensson3@svenskakyrkan.se

Britt-Marie Molin, kyrkogårdsarbetare Höör

Tel.0413-220 95 E-post: britt-marie.molin@svenskakyrkan.se

Magnus Näsström, arbetschef Helsingborg

Tel. 042-37 28 77 E-post: magnus.nasstrom@svenskakyrkan.se

En gravvårds stämmingsvärde beror icke på dess storlek och dyrbarheten i dess utförande, utan på dess form och goda samverkan med omgivningen.

MINNESVÅRDAR
SOM ÅTERGIVAS I DENNA BILDSAMLING
MÅ ENDAST UTFÖRAS AV VÅR FIRMA, OCH
KOMMA EFTERBILDNINGAR AV VÅRDAR OCH
MÖNSTER ATT BEIVRAS ENLIGT LAGEN OM
RÄTT TILL VERK AV BILDANDE KONST.
E. HEBBEL A.B.
S T O C K H O L M

1929